

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an . . . . . 24 cor. (14 Lei)

Pe 1/2 de an . . . 12 cor. (7 Lei)

Un număr 40 fileri (30 bani.)

lese ca număr poporal al „Unirii“ în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI“, Blaj

(Județul Alba-de-jos.)

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunt odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

ȘOIMII NEAMULUI.

„O, tremură și fugi
[Maghiare,
Din calea marelui
[potop...“

Spre șesurile întinse ale Țării ungurești coboară năvalnice stoluri de șoimi. Mii și mii de baionete strălucesc în razele soarelui primăvăratec. Pământul geme de tropotul cailor și de uruitul roților de tun. Văzduhul clocote de multimea glasurilor biruitoare. E vuet și chiot, cum nu vor fi pomenit nici odată nesfârșitele ogoare de pe Malurile Tisei. E oastea mândră a Craiului nostru; sunt șoimii aprigi ai Neamului românesc!

Minunate vremi ne-a hărăzit Dumnezeu popoarelor! S'au rupt lanțurile robiei de veacuri, au reînviat legiunile cele vulturoști ale strămoșilor dela Tibru, și mărirea lor a împânzit iarăș întreg Răsăritul, ca pe vremea împăratului Traian dela Roma. Astăzi nu mai este nimenea, din apele sure ale Mării Negre până în vadurile joase ale Tisei, care să se poată pune de-a curmezișul armelor noastre.

Fug și Hunii, fug și Goții
Fug potop-potop cu toții!

Fug strănepoții lui Arpad cutropitorul, fug răscolind praful drumurilor de țară, ca împinși de cea mai groaznică furtună. În fuga fuga lor năpraznică le cad pîntenii în țărâna câmpiilor și își pierd dolmanele blănite cu piei de lupi răpi-

tori. Li mână păcatele a o mie de ani și osânda dreptății dumnezeiești. Iar pe urmele lor înaintează în galop duduitor caili Roșiorilor români.

S'au trezit din morminte călăreții lui Mihaiu, arcașii lui Ștefan cel Mare și tribunii lui Iancu dela Vidra. S'au unit eroii năstrujnici dela Mărășești cu feciorii de oțel ai Ardealului, au pus piepturile lor la cărma sortii și au schimbat roata vremii: cei umiliți sunt ei, asupritorii de ieri, Ungurii, iar stăpânii suntem Noi!

Proslăvit să fie muntele dela Ciucea! În vârful lui s'a pornit cântecul biruinții noastre depline. Acolo s'a zdrobit blăstămata linie de despărțire și s'au încheiat suferințele martirilor noștri de astăzi. Pe culmile dela Ciucea și-au întins șoimii noștri aripile lor vrăjite și au început goana după ulii prădalnici ai lui Arpad. Goană întinsă, pe care n'au putut-o opri nici multimile Dobrișinului falnic, nici vestitele regimente cu chivăre roșii. Căci cine s'ar putea împotrivi îndreptății noastre mării deslănțuite?

Roșiorii Craiului românesc își adapă cailor fără splină în apele mulcome ale Tisei... Blăstămatul râu s'a domolit. El își poartă apele supuse pe sub ochii plini de căldură ai vitejilor români, și spală cu împăcare deplină copitele prăvuite ale cailor noștri...

Suntem mândrii de bravii șoimi ai neamului nostru, nespūs de mândrii. Copiii noștri îi vor pomeni din neam în neam, ca pe îndeplinitorii faptici ai visului celui mare. Iar cântecele de vitejie ale noastre vor cetlui în cele mai mă-

rete versuri, pe neînfricații șoimi ai vremii, cari au luat în sbor de nebănuită iuteală malurile Tisei hotarnice!

Ura! Trăiască Șoimii Neamului! Trăiască România întregită!

In sbor spre Tisa.

— Șoimii Neamului au trecut de Oradea Mare și au luat Dobrișinul. — Ungurii fug mâncând pământul. Roșiorii își adapă cailor n Tisa... —

O neînchipuită mândrie ne cuprinde când scriem acestea șire. Viteaza noastră armată face minuni adevărate. De când au rupt frontul Săcuilor la Ciucea ei înaintează ca șoimii pe aripile vântului. Din săptămâna trecută ei au lăsat de mult în urmă Oradea mare și au ocupat vestita cetate ungurească de pe pustă, falnicul Dobrișin, în care au intrat călări, ca cei mai inimoși Feți frumoși ai vremilor noastre... Inșiși ungurii i-au primit pe vitejii noștri cu flori și cu alai, ca pe aducători ai păcii și ai rânduiei. Roșiorii Craiului românesc nu s'au dat odihnei nici după ce au luat Dobrișinul, ci și-au instrunat cailor până în apele gălbui ale Tisei. Râul atâtor dureri vechi a tresărit între malurile lui joase și s'a dat plainic. Bravii călăreții ai Regelui Ferdinand au ajuns să-și adapă cailor neodihniți în apa hotarului visat de moșii și strămoșii noștri...

Cum a fost cuprinsă Oradea mare.

Oradea mare a fost ocupată de armata noastră în ziua de Paști. Tunurile românești au buibuit pe aproape încă din Vine-

rea Patimilor. Orădanii le auziau. Râii se cutremurau și își pierdeau sărita. Românii noștri, îngroziți de amenințările zilnice, tresăreau de fericire și se rugau lui Dumnezeu să-le vie mântuirea mai curând.

Ungurii din Orade erau împărțiți în două tabere: una a comuniștilor și a bandelor roșii, iar alta a cetățenilor mai cu scaun la cap, cari erau sătui până în gât de stăpânirea bolșevicilor. Tabăra din urmă aștepta și ea să răsară în zare baionetele românești, ca să facă rânduială în nenorocita cetate, pe care o încălecase de-o lună întreagă jefuitorii lui Kun Béla și soții lui.

Înainte de ce s'ar fi arătat însă românii, s'au arătat cătanele lui Kun, cari fugeau ca alungați de furtună. Automobilele cari îi aduceau își pierduseră splinele pe drum de atâta goană. Fugeau vestiții comuniști, de credea că sorb depărtările, nu alta.

În sfârșit, iată *dorobanții*. Veneau ca fulgerul, pe cai și în automobile. În fruntea lor generalul *Moșoiu însuși*... Regimentele lui Kun pieriseră, ca de camfor. Nici urmă de bandiți. Oradea a răsuflat ușurată de-o grea povară. Bucuria Românilor nu se poate scrie. Au părăsit ascunzăturile lor de groază și au ieșit să-și întimpine frații mântuitori. Ei râdeau și plângeau, ca nește copilași nevinovați când le solesc părinții de mult așteptați.

Primarul oraşului a ieşit înaintea bravului general, întinzându-i pâine şi sare, în semn de cea mai deplină supunere...

După patru luni de grea așteptare a şters Dumnezeu în sfârşit lacrimile fraţilor orădani şi ei au putut să se bucure deplin de marea zi a Paştilor. Era ziua cea mare a învierii lor.

Bucuria şi închinarea celor eliberaţi.

Ministrul nostru Dr. Aurel Lazăr, sosit în Oradea Mare, trimite vorbă, că toţi slujbaşii de acolo au pus jurământul şi că zilnic vin slujbaşi unguri la dânsul să-şi talmăcească bucuria că au fost scăpaţi de bolşevism.

Roşiorii în Dobriţin.

A patra zi de Paşti Roşiorii români au intrat năvalnic în oraşul de fală al Ungurilor, în Dobriţinul cel vestit, pe care ei l-au numit totdeauna Roma ungurească. Călăreţii noştri au intrat demni şi mândrii. Ungurii, după cum ei înşişi spun, s'au îmbrăţişat unii pe alţii de bucurie, că i-au scăpat de bolşevici. Vlădica lor Balthazar a salutat pe comandantul român ca pe mănunchiorul oraşului.

Minunat a mai întors Dumnezeu roata lumii: ungurii cei făloşi, cari nu ne mai scoteau până acum din »bocskoros oláh» (opincari), se aştern la picioarele cailor noştri! Pintenii lor se târaie prin colbul drumului, iar

capetele lor nu îndrănesc să se acopere în faţa Roşiorilor neamului nostru de »opincari»...

Ziua de 24 Aprilie.

— Comunicatul Marelui Cartier general. —

Frontul de Vest (apusean): *Inamicul fuge în debandadă (neorânduială) pe tot frontul, trupele noastre îl urmăresc de aproape. Debreşinul a fost ocupat în ziua de 23 Aprilie, după o luptă de scurtă durată, care a avut loc în regiunea Hajdu—Vamos—Fereş. Cu această ocazie s'au capturat (prins) 2000 prizonieri. În gara Sámos s'au capturat 150 vagoane cu material şi muniţii. Pierderi: morţi 1 plutonier, 21 soldaţi. Răniţi 29 soldaţi.*

Tot înainte!

— Comunicatul din 25 Aprilie. —

Frontul de vest (cu ungurii): *Trupele noastre continuă înaintarea. Luptă în curs pe linia Dobos (10 km. spre miazănoapte de Matészalka) — Hodas (10 km. miazăzi de Matészalka).*

La Tisa.

— Comunicatul din 26 Aprilie. —

Frontul de Vest: *Trupele noastre au atins linia: Gseke (24 km. S. V. de Tisa-Ujlak pe Tisa) Mandok (12 km. sud de Csap) Kálló (12 km. S. E. Nyiregyháza) Kaba, Püspökladány, Giula şi Ollaka. În cursul înaintării au avut loc lupte la Kálló, Giula şi Ollaka; s-a capturat numeroase armament şi muniţiuni.*

Pierderi: răniţi: Maior Popovici din Reg. 14 Inf. şi 14 soldaţi.

O divizie de săcui s'a dat prinsă.

Oraşul Békéscsaba în mâinile noastre.

— Comunicatul din ziua de 27 Aprilie. —

Frontul de Vest: *La aripa dreaptă trupele noastre au înfrânt complet rezistenţa pusă de inamic în zona Mandok—Kallosemien şi au constrâns o Divizie de săcui să se predea. În regiunea Debreşin s'a continuat cu desarmarea şi inventarierea pradei făcute. Acţiune serioasă în regiunea Kaba—Békés şi Békéscsaba—Ujkigyos. După lupte îndârjite toate aceste localităţi au fost ocupate în noaptea de 26/IV 1919.*

Pierderile inamicului sunt foarte mari. Satul Kaba a fost complet distrus.

Pierderile noastre în morţi n'au putut fi încă stabilite.

Răniţi: Generalul Sachelarie, 5 ofiţeri şi 70 soldaţi.

Bucuria de acasă.

Vestea marilor învingeri a stârnit o nespasă bucurie în tot Ardealul. Mântuirea fraţilor din părţile ungurene a înseninat toate inimile româneşti. Pretutindeni s'au făcut serbări naţionale, în cari a fost preamărită vitejia oştirii noastre brave.

— Am pomenit în numărul trecut cum a sărbătorit Blajul

vestea biruinţelor a treia zi de Paşti, cu tragerea clopotelor dela Mânăstire şi cu cântări naţionale pe uliţi,

— Acelaş lucru l-au făcut Sibienii, Joi, în 24 Aprilie, când s'a adunat o mare mulţime de oameni înaintea şcolii de cadeşi, de unde au parcurs în şiruri nesfârşite celea mai frumoase străzi ale Sibiiului în cântece naţionale şi în strigăte de bucurie: Trăiască armata română, trăiască eroii noştri, trăiască România Mare! În faţa comandamentului trupelor Ardelenesti dl Gh. Comşa a ţinut o însufleţită cuvântare, căreia i-a răspuns Generalul Boeriu. Un alt vorbitor a salutat pe Comandantul trupelor române din Transilvania, pe dl General Mărdărescu, căpetenia tuturor oştirilor din Ardeal. D. general a fost foarte mişcat de însufleţirea îndreptăţită a manifestanţilor şi le-a mulţămît în numele eroilor.

— Asemenea izbucniri de însufleţită bucurie naţională s'au ţinut în multe părţi. Prin ele cei rămaşi acasă şi-au talmăcit bucuria, că bieţii noştri fraţi din Bihor şi Sătmar au fost scăpaţi din chinurile drăceşti ale ungurilor. Şi au arătat cât de mare este încrederea noastră, a tuturor, în vitejia şoimilor noştri.

Dl Maniu pe front.

Îndată ce au început trupele româneşti atacul şi oraşele, ţinute înainte de unguri, au căzut unul după altul dl Dr. Iuliu Maniu, preşedintele Consiliului

Cântecul voluntarilor.

Auzit dela soldaţi.

*Sus la munte, jos la şes
Îmi răsare codru des
Dar nu-i codru de stejari
Că-i un corp de voluntari.*

*Lângă steagul ridicat
Voluntarii au jurat...
Şi cu foc se vor lupta
Pentru Transilvania.*

*Înainte bravi eroi
Înainte la război;
Noi vieaşa ne vom da
Pentru Transilvania.*

*Horea, Cloşca şi Crişan
Cei din viţă de roman
La Bălgărad îngropăşi
De Huni au fost spânzuraşi.*

*Înainte bravi români
Nu ne temem de păgâni;
Înainte bravi eroi,
Nu ne temem de război,
Că şi Anglia-i cu noi;
Înainte bravi vitezi,
Că-i avem şi pe Francezii!*

Fabricile de încălţăminte din America.

Fabricarea încălţămintelor în Statele-Unite a ajuns la atâta desăvârşire, încât, aproape în toate ţările lumii se vinde marfă americană. Chiar Anglia, ţara cea mai înaintată în tot felul de industrii, are chiar prin cele mai mici oraşe, magazine numai cu încălţări din America. În Londra, pe strada cea mai însemnată—Regent-Street—sunt şapte magazine de acest soi. Am pomenit cu mirare, că'n Anglia a năvălit încălţămintea americană, de oarece ea e în fruntea ţărilor din Europa, în această privinţă.

Englezul cumpără încălţări americane, nu pentru că așa-i moda, ci pentru că sunt şi mai trainice şi mai ieftine. O altă pricină e, pentru că fabricanţii americani nu fac încălţări numai din număr în număr. Ei fac ghetete pe numere întregi, pe numere cu jumătăţi şi chiar cu sferturi; şi la fiecare număr, cel puţin jumătate de duzină de

ghete cu lărgimi felurite. Cu meşteşugul acesta, pot împăca şi pe cel mofturos muşteriu. Cine nu ştie, că dacă cumperi ghetete gata şi te plângi negustorului, că nu-ţi cam vin, îţi răspunde: „Peste câteva zile au să-ţi vie bine“ ea şi cum piciorul tău ar fi făcut să se dea după gheată. Ei bine, fabricantul american, oricând, îţi poate da încălţarea ce-ţi vine deodată. Cu chipul acesta, magazinele sunt înzestrate cu multă marfă, muşterii se înmulţesc şi veniturile cresc.

Industria încălţămintelor fiind foarte de seamă, a fost cercetată cu multă luare aminte. Fabricanţii americani sunt desăvârşiţi în această industrie. Prin muncă neîntreruptă, ei au ajuns să-şi cunoască meşteşugul în toate amănuntele lui. Frământându-şi mintea cum să facă, ca se întrebuinteze cât mai puţini lucrători, au descoperit maşinăriile cele mai minunate. Lucrătorul american munceşte cu suflet; în meşteşugul lui e reîntresut de harnic şi produce mult. Cismarul englez, de pildă,

e meşter desăvârşit — artist — dar nu poate produce atât de mult. Englezul e întrecut din pricina maşinismului american.

Astăzi, în America, fabricaţiunea încălţămintelor cuprinde o sută de lucrători. Fiecare lucrător, cu ajutorul unei anumite maşini, nu face toată vieaşa lui, decât una şi aceeaş lucrare. De pildă: un lucrător n'are altă treabă, decât să rontujiască tocul cismelor fabricate, cu ajutorul unui cuţit purtat de o maşină. Când te uiţi la acest lucrător, abia îl poţi urmări eu ochii: atât de iute îi merg mâinile. Făcând mereu acelaş lucru, a căpătat deprinderea că se poate de bine. Pentru orice altă lucrare însă, e neîndemănat, ca un începător.

După cum vedem, şi'n această industrie, Americanul împărţeşte munca la cât mai multe braţe. Acest fel de muncă, i-a adus şi faima şi bogăţia.

Tot idee americană e şi aceea, ca fiecare fabrică să nu facă decât un soi de marfă. Astfel vom vedea în America fabrici, care nu fac decât ghetete de lăx

Dirigent a plecat pe front să vadă cu ochii vitejia ostirii românești și să pornească luarea stăpânirii în orașele și satele cucărite. Impreună cu dl Maniu a mai plecat dl ministru *Dr. Aurel Lazar*, care e de loc din Oradea mare.

Mare adunare de preoți la Cluj.

Preoții uniți vor ține o adunare mare la Cluj, în ziua de 14 Mai, precum au fost ținut mai dăunăzi un congres și preoții greco-orientali la Sibiu. Chemarea la adunare e iscălită de Păr. protopop al Clujului *Dr. Elie Dăianu*, ca președinte, și de alți o mulțime de preoți, protopopi și profesori de teologie. În această adunare se vor desbata o mulțime de întrebări care privesc viața Bisericii unite și viața preoțimii în România mare. Preoții cari doresc să fie de față la adunare trebuie să se înștiințeze decu vreme, trimițând 20 cor. la adresa Păr. *Petru Simu*, preot-capelan, Cluj, Strada *Johai* Nr. 6.

Sf. Sa Papa dela Roma și Haidudorogul.

Din izvorul cel mai vrednic de credință primim știrea Imbucrătoare, că Sf. Sa Papa dela Roma luând în socotință rugările și protestările credincioșilor, preoților și arhierilor noștri a hotărât să curme marea nedreptate făcută în anul 1912 prin înființarea Haidudorogului. Și până la iscălirea păcii, când apoi va avea ocazie să cunoască mai cu deamănuntul dorințele poporului credincios, a poruncit, ca toate parohiile, cari au fost răpitate dela sânul bisericii noastre, să nu mai aibă nici o legătură cu episcopul *Miklóssi*, ci să fie supuse vechilor arhieriei, de cari s'au ținut înainte de 1912. Până la iscălirea păcii locuitorul Mitropolitului din Blaj și episcopul dela Oradea mare vor fi *administratori apostolici* ai parohiilor acestora.

O vestim aceasta cetitorilor noștri din acele părți, ca bucuria lor să fie deplină, și până când li-se va vesti oficial din partea arhieriei noastre. De acum înainte așadar orice legătură a credincioșilor noștri cu Haidudorogul cel urgisit s'a rupt.

Din Lumea largă.

Noi și ceho-slovacii.

Ori cum s'ar schimba fața lumii după pacea din Paris și ori cât s'ar lucra din partea „Tovărășiei popoarelor” pentru pacea Europei, noi trebuie să ne câștigăm din bună vreme prietini de aceea, cu cari să facem legături de apărare împotriva dușmanilor comuni. Cum Rușii, Ungurii și Bulgarii ne vor fi abunăseamă dușmani, putem să fim prietini foarte buni cu Ceho-slovacii, cu Polonii și cu Sârbii. Asta o spune și o foaie Ceho-slovacă „Pravo Lidu” și-i roagă pe Sârbi să nu se strice cu Români, pentru că aceste patru popoare sunt legate unul de altul, având aceiași dușmani neîmpăcați.

Rutenii cer unirea cu Cehii?

Mult s'a vorbit atât înainte, cât și în cursul acestui războiu despre Rutenii din Ungaria. Ei erau un popor cam lipsit de vlagă, care se maghiariză foarte ușor. Aproape toți Rutenii din Ungaria, cari au învățat pe la școli s'au făcut Unguri, așa că la ei începând dela vladică și până la cel din urmă învățator dela sate toți erau vânduți Ungurilor. Ei au cerut și înființarea episcopiei la Haidudorogh și tot ei au introdus în bisericile lor pentru întâia dată limba ungurească.

Astă toamnă, când a izbucnit revoluția, ei n'au ținut adunare ca noi la Alba-Iulia, în care să se alipească la țara lor mamă, la Ucraina, ci s'au îndestulit cu câteva drepturi pe cari li le-au făgăduit Ungurii. Și noi nici nu ne așteptam la aceasta, pentru că poporul rutenesc din fosta Ungarie nu avea aproape nici un conducător. Ei nu erau ca Toții (Slovacii), cari s'au luptat vitejește, ca și noi, și sub stăpânirea ungurească, și aveau bărâmi un deputat naționalist.

Ne vine acum știrea din Praga, că o delegație a poporului rutenesc din nordul fostei Ungarii s'a prezentat la secretarul de stat *Milan Hodza* și i-s'a plâns, că Ungurii le-au luat toate drepturile făgăduite de fostul ministru prezident *Károlyi* și că se poartă cu poporul rutenesc cât cât se poate de rău. De aceea îl roagă pe dl *Hodza* să facă tot ce-i stă în putință pentru ca să fie primiți și ei în statul ceho-slovac. Ei vor face de altfel o plângere și în limba englezească și franțuzească și o vor trimite marelui sfat pentru pace.

Să se fi cumișit și bieții Rutenii?!

Cel dintâi rod al marelui sfat pentru pace

este, că pe ziua de 25 Aprilie au fost chemați la Versail im-

pentru dame, altele nu produc decât ciubote pentru lucrători; — o a treia face numai ghete pentru fete; — o a patra nu fabrică decât încălțări pentru muncitorii câmpului.

Astăzi, în Statele-Unite, sunt 551 fabrici, cari produc împreună anual 68,000,000 perechi de ghete pentru bărbați; 598 fabrici, care dau pe fiecare an 65,000,000 perechi de ghete pentru femei; 552 fabrici, care fac 42,000,000 perechi de ghete pentru copii.

Dacă numai Statele-Unite au ajuns să încalțe aproape jumătate din locuitorii Europei, acest lucru se datorește următoarelor două fapte:

1. Că lucrătorul american face una și aceeași lucrare necontenit.

2. Că o fabrică face mereu una și aceeași marfă.

Perfecțiunea la care a ajuns mașinării în fabricațiunea încălțămintelor, de vre-o 15—20 ani încoace, a făcut să scadă mult, atât prețul lor, cât și prețul brațelor de muncă.

Iată, ce a aflat, în această privință, un slujbaş dela Ministerul industriei din Statele-Unite, pe când se ocupa cu fabricile de încălțămintă: O pereche de ghete de tomeală trece prin 23 lucrări; în fabrică, ele suferă 122 lucrări. Dacă se întrebuințează doi lucrători, ea să facă 100 de ghete cu șireturi, apoi, ca să se facă același număr de ghete cu mașina trebuie 113 lucrători. Timpul cerut pentru facerea celor 100 ghete de către doi lucrători e de 1436 ore și 40 minute; cu mașina, însă, ca să se facă același număr de ghete, s'a pus numai 145 ore și 4 minute. O pereche de ghete de tomeală costă 20 de lei, pe când o pereche fabricată vine cam 2 lei.

În fabricile de încălțămintă ale Americii, cea mai mare parte din lucrători sunt fete și băiețandri. Fabricanții fac mare economie cu astfel de lucrători, căci salariile lor sunt mai mici, și apoi lucrătorul tânăr deprinde mai ușor și muncește mai mult.

Orioine vizitează o fabrică de încălțări din America, rămâne

uimit de repeziciunea cu care se lucrează. În adevăr, o pereche de ghete, se face în 17 minute, dacă se lucrează neîntrerupt la ele. Numai așa se explică, cum, din asemenea fabrici ies pe fiecare zi 7500 perechi de ghete. În Europa, nu se aude de așa ceva, și, de aceea, lucrul acesta pare destul de mare. Fabricantul american a ajuns la atâta desevărsire, din pricina, că fiecare lucrător nu face decât o mică parte din lucru, dar o face cât se poate de iute. Până se gătește o pereche de ghete din cele mai simple, ea trece prin mâinile a 37 de lucrători.

Iată, cum descrie un vizitator o fabrică de încălțămintă din New-York, pe care a observat-o de aproape: Clădirea acestei fabrici e strașnic de mare și cât se poate de urâtă. Când intri în ea, parcă te-ai vâri într'un stup cu albine; bătăit în toate părțile, iar lucrătoarele furnică pretutindeni. Săliile lungi cât toate zilele sunt pline de mașinării, ce suflă, ce scârție, și hodorogesc, de-ți iea auzul.

Toate sunt mănuite de fete și băiețandri cu atâta iuteală, încât, lucrul parcă isvorește din mâinile lor.

Aci, ca și în toate întreprinderile americane, omul muncește cât poate mai iute și mai mult. Nimeni nu se gândește că o astfel de muncă e prea obositoare și prea puțin sănătoasă. E greu de înțeles, cum de pot îndura atâta muncă, niște femei atât de biceșnice. Nu-i vorba, că cele mai multe aici își găsesc sfârșitul, — mor istovite.

În această fabrică, zilnic lucrează 1000 de femei și 1500 de băieți. Pe zi ce merge, lucrătoarele sunt mai întrebate decât bărbații.

Urmărind fabricarea unui pantof sau a unei cisme, iată, cum se înșiră lucrările: În catul de sus al fabricii, se află vre-o 125 lucrători, cari croiesc pielea. Tot ei primesc și țidulele cu felul ghetelor comandate. Printr'o singură mișcare, o mașină taie căputa. Un om îi dă forma, iar altul taie părțile de sus.

Căptușelele, ștaifturile, cărâmbii și garniturile sunt impa-

puternicii Germaniei, pentru că să li-se spună hotărârile marelui sfat. Plouați, cum trebuie că sunt, au și plecat acești prusiaci, și pe când scriem și-rele acestea, ei vor fi stând înaintea județului. Abunăseamă, că hotărârile aduse nu le vor fi pe plac, dar ei, așa spune o știre sosită din Berlin, le vor primi ori cum, pentru că n'au încătrău.

Urmează apoi împuțerniciții celorlalte țări bătute, așa că vom ști în curând și hotărârile privitoare la Austro-Ungaria, Turcia și Bulgaria.

Aliații nu vor recunoaște niciodată guvernul bolșevic din Rusia

A spus ministrul prezident englez Lloyd George, într'o vorbire ținută în casa comunelor din Londra, și nici nu vor stă de vorbă cu el. Sunt așa de mari grozăviile din Rusia și poporul rusesc atâta suferă dela bolșevici, încât nici spune nu se poate. Dar aliații vor face tot ce le stă în putință, ori cât ar trebui să jertfească, ca să poată vindeca cumva boala bolșevismului.

Ce a isprăvit mai nou marele sfat pentru pace?

Vineri în 11 Aprilie marele sfat pentru pace a ținut a patra ședință plenară (la care au luat parte toți împuțerniciții statelor). Aici s'a hotărât, că Germania va avea să plătească antantei (țărilor întovărășite

împotriva ei) drept despăgubire de războiu deocamdată suma de 150 miliarde, dintre cari încă în anul acesta și cel venitor va plăti 25 de miliarde și apoi o comisie va stabili în fiecare an cât are să mai plătească an de an. Drept cheazășie, că nu va rămâne datorare, marele sfat va ocupa stânga Rinului și-l va ține în mână cam 15 ani, până va plăti și cel din urmă filer. S'a mai hotărât apoi, ca în ziua de 25 Aprilie să se cheme și delegații Germaniei la sfat și să li-se aducă la cunoștință hotărârile; Austriei, Bulgariei și Turciei nu vor fi chemați.

Wilson va fi și el de față la deschiderea acelei ședințe și va părăsi Parisul în 27 sau 28 Aprilie. A mai hotărât marele sfat să-l dea în judecată pe Kaiserul Wilhelm, pentru că s'a aflat, că el este adevăratul și singurul pricinitor al acestui războiu.

Dar nici pe Germania n'o lasă numai așa. Au hotărât să facă un front cât să poate de tare înspre Germania, apoi să o desarmeze cu desăvârșire, să ocupe toate punctele mai însemnate de cale ferată din Germania și să controleze telefonul și posta germană.

Tovărășia popoarelor

a ținut și ea o ședință plenară, la care a prezidat însuși Wilson. S'a hotărât, ca tovarășia popoarelor să-și țină de aici încolo ședințele sale în orașul Geneva din Elveția și limba

oficioasă să fie cea franțuzească. Incolo hotărârile celelalte au rămas neschimbate. Le-am dat și noi într'un număr mai vechiu al „Unirei Poporului“ pentru că sunt de foarte mare însemnătate.

Dușmănia dintre Sârbi și Muntenegrini

e tot mai mare. Au ajuns să se părăsască la marele sfat pentru pace, care a dat în sfârșit o poruncă aspră guvernului sârbesc să-și cheme înapoi trupele sale de pe teritoriul Muntenegrului. Miniștrii sârbi au și ținut în Marța Mare un sfat în frunte cu moștenitorul de tron Alexandru, la care au dezbătut porunca aceasta. Că ce au hotărât încă nu se știe.

Năcazurile cu slujbașii unguri.

Știm cu toții, că atunci, când Consiliul nostru Dirigent dela Sibiu a luat în mână cârma Ardealului și a părților ocupate de oștirea românească, a avut mult năcaz cu slujbașii unguri rămași printre noi. Cărmuirea noastră, pătrunsă de un înalt simț de frăție românească nu a scos din slujbă pe acei unguri, cari s'au dat plainici și au recunoscut schimbările vremii, cerând însă, ca cei cari vreau să poarte și pe mai departe slujbele avute să se știe supuși și să îplinească îndrumările venite dela Sibiu în numele Maiestății

Sale Regelui nostru românesc. Unii s'au împăcat cu noua stare de lucruri, alții mai „nialcoși“ și mai „hazași“ nu s'au supus, ci au început să facă năsarambe și să se arete neascultători. Unii ca aceștia, au trebuit sau să-și iee cutărașele în mână și să plece în țara lor, sau să-și plece botul pe labe și să nu mai strice aerul într'o slujbă pe care nu vreau s'o facă în numele cărmuirii românești.

Acum, de curând, o gazetă ungurească dela Sibiu, cu numele „Uj világ“ (Lumea nouă), care se arată înțelegătoare a vremilor schimbate, se plânge și arată Consiliului nostru Dirigent, că nu toți slujbașii unguri sunt nemulțămiiți și ațipători în contra stăpânirii românești, ci mai ales aceia, cari sunt veniți în Ardeal și nu s'au simțit niciodată chiar acasă în acest colț de țară, străină pentru ei. Gazetarii dela „Uj világ“, roagă deci Consiliul Dirigent să deie acestora puțința să se ducă acolo, unde li trage inima lor și glia de naștere, că în felul acesta ar rămâne în Ardeal numai ungurii cu tragere de inimă pentru pământul unde s'au născut și au copilărit, iar țara ar scăpa de cei nemulțămiiți...

Iată, o cerere, pe care o fac ungurii mai așezați, în contra fraților lor cu mîncărime la picioare. Vorba scripturii „Tu zici“ — adevărat așa este. Frații lor o cer!

chetate și trimise în atelier, cu ajutorul unui cărucior automat. Aici, vezi lucrători, care de 10—20 de ani nu fac alta, decât croiesc căputetele; alții, cari de 10 ani taie numai tălpi, cu ajutorul unui cuțit, ca briciul de tăios și purtat de o mașină. Mai încolo, se văd două grupe de lucrători: una taie talpa pentru tocuri, și alta potrivește bucățile. Părțile isprăvite sunt puse în căruciorul automat și trimise în atelierul vecin.

Dacă se primește vre-o comandă grabnică, atunci pachetele au o etichetă roșie, pe care e scris „urgent“ sau „foarte urgent“.

Chipul, în care se coasă nasturii la ghețele de damă, e cât se poate de frumos. O lucrătoare pune câțiva pumni de nasturi într'o pâlnie ca și cum ar umplea o râșniță cu boabe de cafea; dă drumul mașinii, împinge gheata cu partea pentru nasturi într'o deschizătură, și, într'o clipă, 11 nasturi sunt cușuți. Cu ajutorul acestei mașini, o singură lucrătoare poate să

pună nasturi la 400 părechi de ghețe pe zi.

O altă lucrătoare, tot cu ajutorul unei mașini, taie și țiveste găurile pentru nasturi, cu iuteala fulgerului. În adevăr, ea poate să facă până la 11000 de găuri pe zi.

Mașina de cusut este un aparat cât se poate de perfecționat. Cu el se poate coasă dela 600—700 părechi de ghețe pe zi.

O adevărată minune de mașină e aceea, care așează pingeaia pe calup și o prinde în acelaș timp în ouie. Această mașină e formată din niște clești, cari apucă automat pingeaia de margini și de vârf și o întinde pe calup. Prinț'o singură mișcare a unei coarde, zece de ouie întepeneso pingeaia pe calup.

Totul se face cu mașina: bătarea tocurilor pe ouie, rotunjirea lor, până la destruirea tălpilor cu ceară și gră. O singură mașină poate face până la trei tălpi în acelaș timp. Bateria tălpilor în care se țiveste lor, totul, în sfârșit, se face automat.

În tot timpul lucrului, un supraveghetor se plimbă prin fabrică și cercetează mereu dacă se face lucrul cum se cade. Alți supraveghetori sunt puși să si-lească pe lucrători, când e vorba de o comandă grabnică. De asemenea în fabrică sunt ucenici, cari adună ghețele, ce s'au despărechiat și așează în ordine pe acele, ce cad de pe masa de lucru.

În fabricile americane, totul merge după ceasornic. Lucrul se începe dimineața la 8, și toată lumea e datorare ca la 7 ore și 55 minute să fie în curtea fabricii. La amiază, se face o pauză de 1 oră și 15 minute. La ora 1 și 10 minute, porțile se închid și fiecare trebuie să se găsească la treabă.

Cu privire la leafă, bărbații primesc 60 de lei pe săptămână, femeile și băieții primesc câte 25 lei, ba chiar și mai mult.

Dacă un lucrător descopere o îmbunătățire la o mașină oarecare, așa încât să se poată face cu ea lucru îndoit de mult, acel om primește jumătate din

prețul lucrului, ce se face mai mult, datorită născocirii lui.

Din pricina atâtor fabrici, concurența e mare. De mulțori, stăpânii fabricilor sunt nevoiți să micșureze lefurile lucrătorilor. Aceștia înțeleg pricina scăderii salariilor și nu se burzuluiesc, ci, dimpotrivă își îndoiesc puterile, ca să mărească veniturile fabricii lor.

Când Americanii au mașini atât de perfecționate și lucrători atât de harnici și înțelepți, nu e de mirare, că încălțările din fabricile lor au umplut magazinele din Europa. Bătrâna Europa poate lua pildă și în aceasta privință dela Lumea Nouă.

(Biblioteca de popularizare).

— „Unirea Poporului“ aduce totdeauna celea mai proaspete știri și în aceeași vreme, articoli limpezi, cari privesc viața sătenilor. Ce reți și abonați „Unirea Poporului“.

Pentru năpăstuiți.

— Colecta femeilor din Crăciunelul de jos. —

Am scris în numărul 9 al gazetei noastre despre hotărîrea femeilor române din Sibiu, cari au început o colectă de bani pentru frații noștri năpăstuiți de unguri dincolo de linia demarcațională. Și am îndemnat călduros pe femeile satelor noastre să asculte și dăsele glasul celor năcăjiți, și să adune daruri pentru ușurarea sorții lor triste. Glasul femeilor din Sibiu și al nostru a fost ascultat. Și iată, ne crește inima de căldură văzând că femeile noastre de pe sate înțeleg vaerul zilelor și dau cu dragă inimă pentru sărmanii frați, alungați dela vetrele lor iubite.

Mai întâi s'a înfățișat la Redacția noastră dl. *Nicolae Mărculețiu*, teolog absolvent din *Crăciunelul de jos*, aducând frumoasa sumă de peste o mie de coroane în folosul bieților năpăstuiți. Crăciunenii au fost totdeauna oameni bravi și vrednici, iar acum vedem, că soțiile lor încă sunt românce brave, de cari pot fi cu adevărat mândri, precum mândri suntem și noi de fapta lor.

Iată colecta vrednicelor femei:

Sofia Pop 40 cor.; Maria Ganga I. Alex. 30 cor.; Dșoara Mărioara Iuga 23 cor.; Dna Maria Rațiu, Maria Mangesius, dl. Ioan Mihai Ciufudeanu, Ana Mărginean I. Ionuț, Istina Mărginean, Maria Mărculețiu, Carolina Cerghizan, Veronica Bărbat, Anica Pascu I. Vas., Sofia Mărginean, câte 20 cor.; Istina Mărginean I. Alex. 14 cor.; Maria Mărginean I. Ion, Maria Roșă I. Axente, Anica Pascu I. Simion, Maria Cristea I. Nic. Iova Pascu, Susana Ponta, Maria Roșă I. Vas., Carolina Mărginean I. Vas., Istina Mărculeț I. Trifan, Maria Mărculeț I. Vas. Anghilină Poanta, Maria Roșă I. Nic., Maria Șarlea, Veronica Comșa I. Ieronim, Maria Comșa I. Vas., Iova Pop, Maria Ionașiu, Maria Comșa I. Mich., Ana Comșa I. Ion, Lucreția Bărbuleț, Carolina Oltean, Maria Cristea I. Ieronim, Carolina Iuga I. Alimpiu, Anica Petrifălean, Ana Goșa I. Nicodim, Maria Mărculețiu I. Al. Anisie Coman, Istina Rațiu, Armeana Comșa, Susana Comșa I. Gl., Istina Marica,

Maria Maier I. Ion, Maria Opreș, Mihail Gligor, Anica Bărbuleț I. Ion, Anica Bărbuleț I. Alex. Istina Moșneag, Anisie Mărculețiu, Maria Pop I. Ion, Ioana Gligorescu, Fira Maria Borcia, Rozica Comșa I. Ion, câte 10 cor.; Anica Roșă I. Onu, Carolina Goșa, Ioana Baba, câte 8 cor.; Victoria Mihai, Carolina Roșă I. George, Floare Mărculeț I. Ion, Ana Comșa I. Gl., Maria Comșa I. Teodor, Maria Goșa, Maria Comșa I. Ion, Elena Beldean, Sunzueana Tomi, Ana Comșa, câte 6 cor.; Iovuța Cristea, Maria Bărbuleț, Sofia Bonțida, Maria Popa I. Istenie, Iulica Popa, Maria Borcia, Sava Bărbuleț, Sofia Comșa I. Al., Susana Comșa I. Manoil, Elena Costea, Valeria Bubur, Susana Bubur, Vasile Mărculețiu june, Nicolae Roșă june, Istina Coman, Maria Comșa I. Dinu, Carolina Dobărtă, Maria Cristea I. Axente, Istina Cristea I. Vas., Anica Maier I. Ion, Istina Mărginean I. Petru, Maria Comșa I. Nic., Maria Ștefu, Aurelia Pascu, Istina Bărbuleț I. Achim, Maria Rațiu I. Miron, Carolina Rațiu I. Vas., câte 5 cor.; George Bărbuleț june, Efrem Ganga june, Anica Cristea I. Petru, Maria Popa I. Vasilie, Anisie Maier, Elena Lupea, Carolina Baba I. George, Anica Oltean, Paraschiva Dămian, Istina Zehan I. Dinu, Onica Zehan, Ana Mărginean I. Ion, Iovuța Iuga, Istina Zehan, Anica Mărginean I. Ion, Veronica Ganga I. Al., Victoria Ganga I. Efrem, Maria Mihai, Istina Poanta I. Ion, Maria Lăcătuș, Armeana Cristea, Maria Cristea, Lina Mărginean I. Vas., Istina Ganga I. Nic., Maria Mărginean I. Al., Marița Mărculeț, Anisie Sărbu, Floare Sărbu, câte 4 coroane; Paraschiva Cristea, Titiana Mărculeț, Sofia Dămian, Anica Comșa I. Al., Susana Turc, Ana Coman I. Al. Ioana Băltă, Carolina Borcia I. Visente, Sofia Borcia, Ioana Mărginean I. Teodor, Maria Cristea, Rozica Baba, Maria Lăcătuș, Istina Pascu, câte 3 cor.; Sofia Zehan I. Dum. 240 fil.; Maria Cristea I. Al., Maria Bărbuleț, Anisie Bărbuleț, George Maer, Ioan Popa, Ioan Goșa, Istina Baba I. Teodor, Floare Baba I. Vas., Sofia Iuga I. Nic., Armeana Iuga, Maria Mărginean I. Vas., Rafila Maier, Ana Mărculeț I. Ion, Sofia Zehan, Carolina Zehan I. Iacob, Maria Cristea-Ieronim, Ana Cristea I. Teodor, Istina Oltean I. Gligor, Lina Maier I. Alex., Istina Vestemean I. Const., Ioan Domșa, Inocențiu Daniil, Carolina Maier, Georgina Lăcătuș, Saveta Lăcătuș, Alexandru Iacob, Elisabeta Lăcătuș, Ștefania Lăcătuș, Maria Cristea I. Vas., Todorica Radu, Ștefan Săbău, Saveta Comșa, Sava Ganga, câte 2 cor.;

Istină Cristea I. Vas., Maria Ștefu, Similia Radu, Carolina Mărginean I. Petru, câte 1 cor. Suma totală e de 1177 cor. 40 fil.

Bani s'au trimis la locul convenit, prin banca „Patria” din Blaj.

FEL DE FEL.

Istețimea soldatului român.

Butoiul fermecat.

Un general rus a povestit următoarele despre istețimea soldaților români, cari au luptat împotriva Nemților la Siret, în Moldova.

— Eram pe Siret la portul de comandă — zice generalul — și am văzut într-o zi cum ieșea din tranșeele românești un butoiu, care se rostogolește spre șanțurile nemțești. Butoiul era împins de un soldat român pitit după el...

Am înțeles îndată, că trebuie să fie o pozna de-a Românilor, cum am mai văzut multe la ei.

Vă închipuiți, că o ploaie de gloanțe curgea într-acolo; butoiul se rostogolea tot înainte spre nemți și soldatul după el.

Butoiul era plin cu nisip, care oprește glonțul să străbată.

Dela o vreme nici nemții n'au mai risipit gloanțele în zădar și s'au ridicat din tranșee să vadă ce face dracul acela de Român?

Poznașul de soldat a ajuns cu butoiul până la sârmele nemțești, a început să le taie cu foarfecele, apoi s'a pus să odihnească în dosul butoiului, a scos tabachera din buzunar și, răsucindu-și o țigară, început să ocărăscă și să-și bată joc de nemți. Le făcea ciudă...

Pe urmă a tras butoiul după sine și a luat-o frumușel către casă. Nemții crepau de năcaz și trăgeau cu puștile, de părăia locul. Firește în gol, căci Românul a sosit cu bine între camarazii săi.

Conducătorii bolșevicilor din Budapesta sunt Jidani.

O gazetă din Viena arată, că conducătorii bolșevicilor din Budapesta sunt cu toții din neamul lui Iuda. Garbai, președintele guvernului, se numește mai demult *Grünbaum*. Comisarul Kuhn Béta se numește *Kohn*, comisarii Pogány și Biró se numeau *Bienstock*. Romai se numeau *Rosenstock*. Răsunătoarele nume ungarești, pe oari le poartă acum, le-au cumpărat cu câte-o coroană dela ministrii de pe vremea Ungariei.

Ungurii sunt mândrii de noii lor isprăvi...

Din nebuniile bolșevicilor

În Rusia ca și în Ungaria bolșevicii își fac de cap. Ei au dorit libertatea, și frățietatea, cel puțin așa se laudau, și acuma sunt mai tirani decât vechii stăpânitori. Agenția Dacia aduce următoarea știre despre isprăviile lor: Cele din urmă știri sosite din Moscva și Petersburg la București anunță, că în Rusia crește din zi în zi foamea și că stăpânirea guvernului-soviet devine tot mai barbară. Bolșevicii împușcă îndată pe ori cine, care nu îndeplinește poruncile lor. La Petersburg dintr'un milion și un sfert de locuitori nu mai sunt decât 78000 (!!) Cel mai mulți au fost împușcați, dar și de foame au murit mulți.

Dară culmea nebuniei și a barbariei au făcut-o bolșevicii din Odessa îndată la începutul revoluției din Rusia. Un mare ziar „Le Figaro” publică următoarea scrisoare a unui ofițer de marină:

— „Avem la Odessa două cuirasate (corabii căpușite cu fier, ca să fie apărate de goanțe); Unul din ele, având de făcut o cercetare acum câteva săptămâni, trimite un scafandru (cufundătorul care stă și lucră sub apă) în fundul mării.

După câteva minute omul nostru dă semnalul de alarmă: îl scot, îl desbracă repede și constată că e leșinat; când își vine în fire, dinții li cântănesc și nu poate spune mai mult decât atât: „e înspăimântător, e groaznic”. Trimite pe un al doilea: aceeași pățanie, același răspuns. În sfârșit aleg pe un al treilea, flăcău voinic și cu inima tare, și-l cufundă în mare. Peste câteva minute însă face și el semn să-l scoată afară. Voinicul însă n-a leșinat și poate povesti, vânăt de frică, că a văzut fundul mării plin cu trupuri omenești stând în picioare, trupuri cu părul sbârliț și cu brațele ridicate, pe cari mișcărilor apei le leagănă alene.

Toate aceste trupuri omenești ținute la fundul mării prin pietri legate de picioare, au o înfățișare grozavă, sunt ca o pădure de arbori încovoiați de vânt și par a dori venirea scafandrului, care pogoară spre dânsii. Erau acolo, zice omul nostru, moșnegi, copii, atât de mulți că nu-i puteai asemăna decât cu trunchiurile de copaci ale unei păduri. Închipuiți-vă umbra străvezie, care domnește la vre-o 30 de metri sub apă și toate acele stafii (umbre) întinzându-și mâinile spre noul venit și legându-se alene! Până alci scrisoarea ofițerului. Iată ce sunt în stare să facă bolșevicii, împotriva cărora se luptă cu atâta vitejie feciorii noștri.

Ordonanța Nr. 28.

12 Aprilie 1919.

Noi, comandantul trupelor din Transilvania pe baza 32 și 75 din titlu 2 adițional codul de justiție militară, în interesul siguranței armatei și pentru apărarea țării.

Ordonăm:

Pentru întreg cuprinsul Transilvaniei considerat zonă de operație;

1. Toți supușii: Unguri, Germani, Bulgari, Austriaci, Turci și Ruși de ambele sexe, precum și băeți de la 16 ani în trecere prin Transilvania s'au stabiliți provizor în urma datei de 1. Novembre 1918, sunt obligați, în termen de 3 zile, de la data când prezenta ordonanță devine executorie, a se prezenta la Comendurile de Piață sau în lipsă la comisariatele de poliție ori la secțiile de jandarmi în orașele sau comunele rurale în raionul căroră își au reședința, având asupra lor acte justificative pentru stabilirea identității și situației lor.

2. Toți hotelierii hanșii, cei ce închiriază camere mobilate, precum și ori ce alte persoane care ar adăposti un asemenea străin sub ori ce formă, sunt datori a face declarațiuni despre aceasta, la Comendurile sau circumscriptiile respective ori la secțiunile de jandarmi în termenul indicat mai sus.

3. În cazul când după ce va face declarația aci ordonată, vre unul din supușii străini mai sus indicați își va schimba locuința, este obligat ca chiar în acea zi să anunțe comendurile sau comisariatele ori secțiunile de jandarmi respective, atât din raionul căreia s'a mutat cât și în raionul celei în care se mută. Aceiași îndatorire au și persoanele prevăzute la articolul 2.

4. Este interzis pentru ori care nu posedă o autorizație specială valabilă trecerea liniei de demarcație sau încercarea de a trece această linie spre teritoriile încă ocupate de armata sau de bande ungare. Această interdicție cuprinde și pe Români.

5. Contravenții la vre-una din dispozițiile de mai sus, se vor judeca și condamna, în primă și ultimă de pretorii militari, cu închisoare de la trei luni la un an și cu amendă de la o sută la două mil de Lei, oșebit de urmărirea și judecarea lor de curțile Marțiale ca spioni sau trădători, în cazurile când se vor socoti vinovați pentru aceste orime.

Constatarea contravențiilor la această ordonanță se va face de Comisarii Regali, Comendurile de piață, jandarmii și de poliție.

6. Ordonanța de față se va publica pe cât cu putință în ziare, se va afișa în toate comunele la sediul pretoriatelor, comendurilor, polițiilor, jandarmeriilor, primăriilor, și se va aduce la cunoștință obștească prin bătae de tobă.

Îndeplinirea acestor formalități se va constata prin procese verbale adresate de ofițerii poliției judiciare respective.

Această ordonanță devine executorie după ce vor trece trei zile libere de la îndeplinirea formalităților de sub acest articol și se aplică numai celor deveniți culpabili în urma expirării acestui termen.

Data la Comendamentul nostru din Sibiu 12 Aprilie 1919.

Comandantul trupelor din Transilvania:

General MOȘOIU.

General PĂNĂITESCU
Șeful de stat major.

Plânsoarea arborilor.

Noi, arborii marginilor de pădure, îndreptăm prin această grea plânsoare către toți oamenii de omenie de prin sate și orașe.

A sosit primăvara, care ne-a înviat din somnul cel greu și nerodnic al iernii. Am înfrunzit și am înverzit spre bucuria și folosul vostru, al oamenilor. Și spre adăpostul paserilor de tot felul, cari vă mântuiesc ogoarele și grădinile de gândaci lacomi și de omizi stricăcioase. Creștem și ne întărim, ca să aveți voi, oamenii, lemne de foc și de lucru. Ne gătim să vă dăm loitri la care, osii la roate și cormane la pluguri. Averea voastră suntem noi, deci se cuvine să ne ascultați plânsoarea:

Copiii voștri cei răi, cari zumbă cu vitele și cu oile pe marginea pădurilor — nu se ostoie de loc, ci ne belesc coaja cu brișcuțele lor tirane, ne rup crengile și ne batjocoresc în tot chipul, ca nește pui de barbari. Nu au nici un picur de cruțare față de trunchiurile noastre, ci ne zgârie și ne rănesc, precum au rănit jidovii pe Hristos cel răstignit.

Mare este patima noastră. Căutați și ne vedeți, cât de jalnici suntem cu crengile rupte, cu trupurile belte, par'că ar trece Tătarii pe sub streșinile noastre. Iar inimile lor împietrite nu înțeleg plânsul nostru, ei nu văd lacrimile amare, cari se preling pe cutițașele lor neostoiate. Vai, vai, cât de crâncene dureri trebuie să îndurăm...

Dar noi încă suntem făpturile lui Dumnezeu. Noi înveselim lumea, noi curățim aerul cel plin de miasmele verii, noi tragem ploile celea curate și îmbelșugate. Noi ferim sămănăturile voastre de piatră (ghiafă), căci noi orânduim cu răsufletele noastre norii. Prietenii voștri suntem noi, slugile voastre de înseninare și de dulce adumbrare.

Cu plecăcluse ne rugăm: Luminăți-Vă copiii și le spuneți, că mare păcat au, când își bat joc de noi și ne schinjuesc. Și noi suntem ființe vii, cari avem simțire și suferim greu, când suntem vătămați.

Am auzit, că în țările celea luminate, în America de pildă, arborii sunt socotiți avere națională și vai de cei cari o ating!

Greu vă juruim, oameni buni; Luați-ne în ocrotire! Să nu pierim ca niște ticăloși, spre paguba firii și a Voastră.

Comitetul arborilor.

ȘTIRI.

Moartea vitejească a colonelului Paulian. Cartea de aur a eroilor noștri căzuți pentru România mare s'a mai îmbogățit cu un nume vrednic. Și numele acestui viteaz este, Colonelul Paulian.

Era rar, chiar și în timpul groaznicului războiu al lumii, ca tocmai un colonel să cadă de glonțul dușmanului. Cu atât mai mare ni-e mândria, când vedem, că pentru desrobirea fraților noștri, chiar un colonel a ajuns să fie jertfa iubirii sale de neam. Fără voie ne vin pe buze cuvintele: Fericit poporul, care naște așa fii, binecuvântat idealul pentru care mor astfel de martiri.

Da, binecuvântată fie pomenirea Colonelului Paulian, și a altor eroi, al căror nume nu se spune.

Oaspeți alegeți. În săptămâna trecută au sosit la Sibiu mai mulți gazetari din Franța, Anglia, Italia și America, veniți să vadă cu ochii stările dela noi și să poată scrie adevărul curat față cu multele minciuni pe cari le-au răspândit ungurii prin lume. Gazetarii au fost conduși de d. George Moroianu, însuși un gazetar al nostru la Paris.

În cinstea gazetarilor s'a dat o cină în otelul »Unicum«, la care au luat parte trimișii gazetarilor române din Sibiu și alți fruntași ai noștri. A vorbit d. Dr. Silviu Dragomir și Păr. protopop Dr. Ioan Lupăș din Săliște. A răspuns francezul *Magnon*, care a zis: *Inchin în numele Franței pentru România, de vreme ce Ardealul ei însuși este astăzi România.*

A mai vorbit italianul *Vercesi*, având aceleași cuvinte calde pentru neamul nostru.

Gazetarii Antantei vor cerceta mai multe orașe și sate din România Mare, mai cu oșebire Bănatul.

— **Darâmarea Helgolandului.** Era acest Helgoland o insulă (ostrov), pe care au întărit-o nemții în fel și chip, ca să fie de adăpost submarinelor, cari se luptau contra corăbiilor engleze. Acum însă, le-a sunat ceasul și acestor întărituri. S'a trimis adecă o comisie engleză și franceză de 24 membrii, care are datoria să arunce în vânt întăriturile Nemților.

— **Strada București în Paris.** Primăria Parisului a hotărât ca una dintre străzile orașului să poarte pe viitor numele: Strada București. Această hotărâre s'a luat din prilejul vizitei, pe care Majestatea Sa Regina Maria a făcut-o la Palatul Primăriei. Parisienii vreau să-și arete în chipul acesta dragostea ce-o au pentru România și capitala sa.

— **Schimb de stăpâni.** Până mai ieri-alaltăieri, în palatul Episcopului Radu dela Oradea-mare se lăfăiau niște zdrențăroși de bolșevici unguri. Acum însă mulțumită Domnului, în el s'a așezat viteazul general român, Hölban.

— **A fost prins cu mâta în sac.** Famosul ministru de război al Turcilor, Enver pașa, a fost prins de Englezi tocmai în clipa când cercă să trimită niște scrisori la prieteni din Tarigrad. Se spune, că în scrisorile aceste, s'ar fi încercat să îndemne la răscoală pe cei de-o pânură cu el.

— **Daruri pentru orfani.** Secretarii comunali (notarii) din plasa Teiuș în loc de cunună pe mormântului fostului notar Ioan Aron au dăruit Orfelinatului din Blaj suma de 370 cor. și anume:

Dr. Enoa Muntean, Ioan Pop, Cirner câte 50 cor. Alexandru Morar, E. Hulea, I. Marcu, Ios. Bertalan, Ascaniu Muntean câte 40 cor., Dr. Herlea 20 cor.

— **Tinerimea gr.-cat. română din Mediaș** a trimis Orfelinatului din Blaj 2000 cor., venitul unei producțiuni de teatru și concert.

— **Neajunsurile dela poștă.** Toată lumea vede, că poșta noastră nu mai umblă ca mai înainte și că nu primește nici scrisori recomandate, nici pachete și nici bani. Cum fără acestea viața noastră nu e întreagă, ne întrebăm cu toții că oare care este pricina și că veniva cât mai curând vremea aceea, când poșta va umbla iarăși?

La aceste nedumeriri a răspuns în numărul din Dumineca trecută al gazetei „Patria” dela Sibiu directorul general al poștelor din ardeal, dl. inginer Augustin Maior spunând, că vina o poartă vremurile acestea turburi. Multe oficii postale au fost nimicite, o grămadă de funcționari unguri s'au dus ori au fost trimiși peste graniță, așa că lipsesc funcționarii. Multă greutate face apoi și cenzura, care trebuie să fie cât se poate de aspră, pentru că unii ticăloși și astăzi mai răspândesc tot felul de șartii bolșeviste prin poștă.

Acuma însă se lucră din răzputeri pentru vindecarea răului. Nu peste multe zile, încă la începutul acestei luni, se vor primi epistole recomandate, apoi și bani, dar numai oficioși, și în vremea cea mai scurtă și neoficioși.

Să fim așadară cu răbdare și să ne încredem în făgăduințele celor puși în frunte, cari ne spun că lucră din răzputeri la înlăturarea răului. Abia așteptăm și noi această vreme, că poate nime nu are atâta pagubă din neregularitatea poștei ca gazetele noastre, cari se tipăresc cu atâtea cheltueli și se infundă în datorii, fiindcă nu pot primi prețul abonamentului.

— **Calul înțelept.** Intr'un circ (comedie) din New-York era vestit un cal înțelept, care după spusele multora știă să cetească, să socotească până la o sută, și multe alte bazaconii. Odată, când cirul gemea de mulțimea celor gură-cască, a întreat stăpânul pe cal, că pe cine socotește a fi cel mai îndrăgostit în întreg cirul. Calul, nici una nici două, a pornit și s'a oprit înaintea unei fete cam trecute, în semn, că pe ea o socotește mai îndrăgostită. Și, minunea minunilor, de fapt a nimerit, că tocmai atunci s'a fost logodit sârmana, după multă alergare. Dar năcazul numai acum vine. Că publicul când a văzut una ca asta, a izbucnit într'un hohot de răs, cât s'a cutremurat cirul. Iar logodnicul, ca să nu se facă de batjocura lumii a rupt orice legătură cu fata. Ce putea să facă biata fată: s'a dus la judecatorie, și a pârât pe stăpân pentru vătămare de onoare și pentru zădărnicierea căsătoriei.

— **Pertractarea se ține tocmai zilele acestea.** Ce e mai șod, la pertractare e chemat de mărturie și calul.

— **Lucru slab la Uioara.** În Uioara, pe Murăș, sunt celea mai bogate zăcăminte de sare din tot Ardealul. Minele (băile) de acolo sunt vestite în toată Europa. Ele au fost ale Statului unguresc, iar prin unirea Ardealului cu România au trecut în proprietatea statului nostru românesc. Lucrătorii salinelor au fost din cea mai adâncă vechime tot români, cari au suferit destule ocări și asuprii dela inginerii și slujbașii unguri. Cu schimbarea lucrurilor în spre dorul inimilor noastre, eredeam cu drept cuvânt, că bravii tăietorii de sare dela Uioara încă vor răsuffa ușurați de povara străinului și vor fi fericiți, că pot să înainteze prin munca lor prețioasă bunul mers al lucrurilor în România Mare. Dar durere, între oamenii noștri

de acolo a intrat dihononia și neînțelegerea. O parte dintre lucrători — dupăcum spune gazeta „Renașterea Română” nu mai vreau să coboare la tăiat de sare, ci așteaptă să capete slujbe mai bune, și privilegesc zavistii și certe, cari nu ne fac cinste înaintea străinilor. Lucru slab, când frații nu se pot înțelege între sine... Treaba a fost arătată Consiliului nostru Dirigent, care va face rânduiala dreaptă.

— **Telefonul vânzător.** Abia acum ne sosesc vești despre felul cum cehii au putut să prindă tainele foștilor împărați — Dumnezeu să-i ierte! — Vilhelm și Carol. Un anumit Kraun, încopciind liniile lor de telefon cu linia lui, le-a ascultat toate poveștile, așa că Cehii din bună vreme știu ce să facă.

— **Luăți aminte!** Trebuie să se știe, că pentru împiedicarea spionajului s'au înființat mai multe posturi (oficii) de cenzură, cari să ceară și a-leagă scrisorile. Dar scrisorile (epistole, cărți) sunt multe, iar cenzorii, adevărați ce le cern, sunt puțini. E de sine înțeles, că lucru este peste cap. Atragem dar luarea aminte a tuturor, ca nimenea să nu scrie scrisoare lungă, ci scurtă, (cel mult 4 pagini) la înțeles și ceteată, și plicul (coperta) să nu-l lipească.

— **A nimerit cuiul în cap.** La adunarea comuniștilor din Germania, după vorbirea unui agitator bolșevist, s'a ridicat să cuvinteze și un doctor. Și a zis următoarele: Domnilor, de 30 de ani sunt doctor la Casa sâracilor și-am plată de 1 marcă pe ceas, și așa eu drept cuvânt m-aș putea numi muncitor. Vă spun însă din convingere, că comunismul (bolșevismul) va rămânea un vis, până ce însuși Dzeu se va învoi să fie comunist; pânăcând oamenii nu vor fi toți pe o formă, cu mintea lor, cu dragostea lor de muncă și cu puterea lor trupească, și cu hărnicia lor. Cică vorbele aceste într'atâta i-a mișcat pe ascultători, cât toată adunarea s'a împrăștiat, fără nici o vorbă.

— **Sămănăturile în Basarabia.** În Basarabia singur într'un județ s'au sămănat 140,000 desiatine (un fel de iugăr, pogon) cu grâu; 25,000 cu săcară; 150,000 cu orz; 60,000 desiatine cu ovăs. Acest județ e Cetatea-Albă în partea de miază zi a Basarabiei. E nă-

dejde că numai bucatele cari se vor face în județul pomenit vor fi destule pentru aproape toată țara. Dupăcum vedem Basarabia e un adevărat colț de rai!

MAI NOU.

Trupele românești înaintează tot mai departe. După luptele din 26 și 27 Aprilie, acum stau pe linia *Tissaszentmárton, Magyaros, Nyiregyháza, Hajduböszörmény, Balmaújváros, Kaba, Püspökladány, Fejérvár, Koros (lângă Békés), Kondoros și Csanád Apáca.*

Ceho-Slovacii, trecând peste linia de despărțire dintre ei și unguri, au ajuns aproape de Budapesta, la cale de un ceas.

O comistune de unguri s'a înfățișat la Comanda trupelor românești, cerând să între și să ocupe Budapesta.

Cuvântarea dlui general Moșoiu în Oradea-mare.

Românii din Oradea-mare au primit intrarea trupelor românești cu o bucurie, care nu se poate scrie. Cu acest prilej dl general Traian Moșoiu a ținut o minunată cuvântare, spunând:

— „Am plecat fără zăbază ca să vă scăpăm. Cu ziua de azi Ferdinand regele-României și-a întins domnia asupra întregului Bihor. Sunteți cu ziua de azi cetățeni ai României. Cuvintele aceste nu sunt rostite numai de însuflețirea, pe care o simțim, ci este realitate... Sunteți alipiți pentru vecie la corpul Patriei mume”.

LICITAȚIE.

Să dă în arândă cu licitație dreptul de crișmărit al comunei polit. Lupu, (ocol. Blaj, jud. Alba-Infer.) Suma strigării e 300 cor. la an. — Comuna își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe cine va voi.

Licitația va fi Duminecă la 18 Maiu 1919 în cancelaria comunală.

Lupu, la 30 Aprilie 1919.

Alexandru Miha,
primar.

Numărul cenzurat de Iuliu Maior.

Redactor: Alexandru Lupeanu-Melin.

TIPOGRAFIA

SEMINARIULUI TEOL. GR. CAT. BLAJ

□ □ FONDATĂ ÎN ANUL 1754. □ □

Execută: ZIARE, REVISTE, CĂRȚI BISERICESTI, MANUALE DIDACTICE, CĂRȚI LITERARE, AFIȘE, BILANȚURI, NOTE, ANUNȚURI, BILETE. □ TOT FELUL DE TABELE etc. etc.

Toate produsele tipografice să tipăresc cu cele mai bune caractere de litere și cu cele mai fine cerneluri de tipar dela renumitele fabrici din Paris, avute în cantitate mai mare înaintea războiului mondial.

Comandele se execută grabnic.

AVIZ.

Au sosit într'un asortiment bogat **cartoane, zefire, pânzărie, bombonărie** și alte mărfuri.

Prețuri ieftine.

În detalii și mare, la firma

Traian Novac

(52) 4-6.

BLAJ.

Cine știe

despre *Aurel Szabó*, iurist din Blaj, voluntar pe frontul Italiei, care din 10 August 1916 nu a mai dat nici un semn de viață, fiind la 61. I. R. 14 Feldkomp. (Feldpost 109), să facă bunătate să scrie pe adresa „Unirea Poporului”, înștiințând pe nemângăiata lui mamă.

4-4

Aviz

Icoane sfinte, pictate pe pânză, lemn, eventual pe zid etc. — crucei, prapori, iconostase (altare) re'noiri și reparaturi de picturi vechi — Asemenea tot felul de fotografii execută la comandă

5-5 pictorul
Nicolae Baciu
Agârbiciu (jud. Târnava mare)

A apărut și se află de vânzare:

Evanghelia ed. II.

broș. 50 cor., legată în pânză imitație de piele cor. 100.—

Cărți pentru popor:

1. **Versuri și Cântece din Răsboi**, adunate și întocmite de A. Melin.

Cuprinde versuri frumoase din marele război, suferințele și dorurile soldaților și ale celor rămași acasă. Prețul: 60 fil.

2. **Copiii în Răsboi**, povestiri duiioase de Al. Ciura, A. Melin și Toma Cocișiu. Prețul: 60 fil.

3. **Sămânța Viitorului**, îndemnuri pentru părinți de Alexandru Lupeanu. Carte foarte prețioasă și limpede, care arată părinților cum să-și crească copiii, spre bucuria și folosul lor și al neamului. Prețul: 60 fil.

De vânzare la Librăria seminarială, Blaj.

Cețiți „UNIREA POPORULUI”

Librăria Seminarială din Blaj

are un DEPOSIT de CĂRȚI BISERICESTI și ȘCOLARE
cu propria Editură.

Cărți din toate ramurile literaturii române.

Cele mai noi Produse literare apărute în cursul războiului. Tot ce a apărut până acum în România veche.

Are tot soiul de REQUISITE de SCRIS și de ȘCOALĂ.